

Mål nr.
21744-08 Rotel 661

Anges vid kontakt med länsrätten

Utbildningsnämnden i
Stockholms Stad
Box 22049
104 22 STOCKHOLM

STOCKHOLMS STAD
UTBILDNINGSNÄMNDEN

2008 -12- 17
Dnr 08-023/3993

Utbildningsnämnden i Stockholms Stad /. Datainspektionen
angående **tillämpning av personuppgiftslagen**

Ni får tillfälle att yttra Er över innehållet i bifogade handlingar, aktbilaga 4.

Om Ni yttrar Er skall yttrandet vara skriftligt och ha kommit in till länsrätten **senast den 16 januari 2009**. Ange länsrättens målnummer som finns längst upp till höger.

Om Ni har några frågor kan Ni kontakta länsrätten.

Carina Ohlsén
Telefon direkt 08-561 68058

Dok.Id 389901

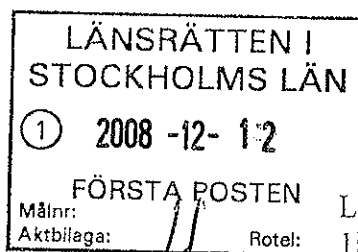
Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
115 76 Stockholm	Tegeluddsvägen 1	08-561 680 00 E-post: lansrattenistockholm@dom.se	08-561 680 01	måndag – fredag 09:00-15:00

Datum
2008-12-11

Dnr
1486-2008

Ert dnr
21744-08

Länsrätten i Stockholms län
115 76 STOCKHOLM

Yttrande i mål nr 21744-08, rotel 61

Inställning

Datainspektionen har inget att erinra mot att Länsrätten ändrar Datainspektionens beslut på ett sådant sätt att föreläggandet att upphöra med kameraövervakning istället ska avse tiden mellan kl. 08:30 och 17:00 måndag till fredag, ordinarie skoldagar. Datainspektionen vidhåller i övriga delar sitt beslut och grunderna för detta och yrkar att överklagandet, såvitt det avser dessa delar, ska avslås.

Sammanfattningsvis anser Datainspektionen att Utbildningsnämnden i Stockholms stad (Utbildningsnämnden) inte har klargjort att det finns så allvarliga problem under skoltid i Tensta gymnasium på de platser som övervakas att det motiverar användandet av 60 övervakningskameror för att registrera hur eleverna beter sig i de övervakade utrymmena. Utbildningsnämnden har inte heller, genom att t.ex. begränsa tiden och omfattningen av kameraövervakningen, vidtagit åtgärder för att minska graden av integritetsintrång. Datainspektionens bedömning är därför att den personuppgiftsbehandling som sker genom kameraövervakning under skoltid i Tensta gymnasium utgör en sådan kränkning som avses i 5 a § 2 st personuppgiftslagen (PuL).

Skäl för Datainspektionens inställning

Vid kameraövervakning måste alltid den personliga integriteten beaktas. Det följer redan av bestämmelsen i 1 § lag (1998:150) om allmän kameraövervakning som uttryckligen stadgar att all användning av övervakningskameror ska ske med tillbörlig hänsyn till enskildas personliga integritet. Bestämmelsen gäller generellt för kameraövervakning, d.v.s. även för kameraövervakning av plats dit allmänheten inte har tillträde, såsom skolornas lokaler. Enligt Datainspektionens mening innebär kameraövervakningen inomhus i Tensta gymnasium under skoltid ett avsevärt intrång i elevernas personliga integritet. Den utgör enligt Datainspektionens bedömning en otillåten behandling av personuppgifter enligt PuL. Som framgår av det överklagade beslutet anser Datainspektionen således att kameraövervakningen under tider då eleverna vistas i skolan är kränkande i den mening som avses i 5 a § PuL. Inspektionen, som gjort en samlad bedömning av omständigheterna, har med särskilt beaktande av att det är fråga om ett avsevärt intrång och att inga alternativa åtgärder vidtagits eller övervägts, funnit att övervakningen inte är en åtgärd som är proportionerlig i förhållande till ändamålen och till de övervakade elevernas intresse av en fredad privat sfär och det intrång i denna sfär som övervakningen innebär.

Vad Utbildningsnämnden nu anför och åberopar leder inte Datainspektionen till annan bedömning. För länsrättens bedömning av målet hänvisar Datainspektionen i första hand till de skäl som inspektionen anger i det överklagade beslutet. Härutöver vill Datainspektionen tillägga följande med anledning av vad Utbildningsnämnden anför i sitt överklagande.

Proportionalitetsbedömningen

Personuppgiftsbehandling genom kameraövervakning av platser dit allmänheten inte har tillträde innebär, enligt Datainspektionen, ett otillbörligt intrång i den personliga integriteten om övervakningen inte är proportionerlig i förhållande till ändamålet och till de övervakades intresse

av en fredad sfär och det intrång i denna sfär som övervakningen innebär. Enkelt uttryckt ska man ställa sig frågan ”är kameraövervakningen proportionerlig i förhållande till de problem man vill komma till rätta med och till det integritetsintrång det innebär att bli kameraövervakad?”. Enligt Datainspektionen ska denna bedömning göras för varje enskilt utrymme som övervakas. En sådan bedömning förutsätter att den personuppgiftsansvarige har gjort en noggrann inventering och analys av de problem kameraövervakningen syftar att komma till rätta med. En sådan probleminventering bör utmynna i detaljerad information rörande

- vilka de konkreta problemen är,
- var i skolan respektive problem uppstår,
- när (tid på dygnet) respektive problem uppstår, samt
- i vilken omfattning respektive problem uppstår.

Utbildningsnämnden har trots Datainspektionens anmodan (se missiv till inspektionsprotokoll 2008-05-27 i Datainspektionens ärende med dnr 742-2008) inte redovisat information av det slag som avses ovan.

Utbildningsnämnden har således inte klargjort att det finns sådana problem under skoltid i Tensta gymnasium på de platser i skolan som övervakas som gör att det kan anses rimligt att använda kameraövervakning för att registrera hur eleverna beter sig i de aktuella utrymmena. Det är enligt Datainspektionen aldrig förenligt med personuppgiftslagen att kameraövervaka elever utan att ha ett reellt behov av en sådan åtgärd.

Utbildningsnämnden motiverar t.ex. sitt beslut att använda åtta övervakningskameror för att övervaka vad eleverna gör i trappor och trapphallar med att det i utrymmena *kan* ske brott eller vara en plats där brottslingar förflyttar sig. Datainspektionen anser inte att Utbildningsnämnden har klargjort, eller än mindre påstått, att det finns ett reellt behov av att övervaka eleverna i dessa utrymmen. Vidare har Utbildningsnämnden över huvud taget inte motiverat varför man anser sig

behöva använda 14 kameror för att övervaka vad eleverna gör i uppehållsrummen och allrummen. Eftersom Utbildningsnämnden inte har klargjort vilket konkret behov som finns för den omfattande övervakningen kan det inte anses proportionerligt att använda kameraövervakning för att registrera vad eleverna gör. Inte heller för övriga utrymmen, som övervakas i Tensta gymnasium, har Utbildningsnämnden klargjort vilka problem man har, var i skolan de inträffar, vilken tid på dygnet eller i vilken omfattning det sker. I Tensta gymnasiums policy för övervakningskameror anges att "övervakning skall ske av områden där värdesaker, elevers eller skolans egendom förvaras". Vidare anförs att "områden som skall övervakas" t.ex. är alla utrymmen med elevskåp, trapphus, cafeteria och området mellan korridor och nödutgång. Med anledning av detta vill Datainspektionen särskilt framhålla att endast det förhållandet att det på skolan vistas unga människor och att det finns värdefull utrustning i skolans lokaler innebär inte att kameraövervakning kan anses stå i proportion till integritetsintrånget. Personuppgiftslagen ger enligt Datainspektionen inte stöd för kameraövervakning av elever i rent förebyggande syfte, d.v.s. kameraövervakning utan ett reellt och påvisat behov. Har det däremot förekommit t.ex. omfattande skadegörelse, våldsbrott eller stöld under skoltid i det utrymme som övervakas kan det medföra att en kameraövervakning av just det utrymmet är proportionerlig i förhållande till det integritetsintrång det innebär för eleverna att bli övervakade när de befinner sig i detta utrymme.

Utbildningsnämnden anför i sin skrivelse att Datainspektionen inte tillräckligt beaktat de positiva effekter som kameraövervakningen medför. Den information som Utbildningsnämnden bidragit med i ärendet har beaktats vid Datainspektionens bedömning.

Obehöriga personers närvaro i skolan

Utbildningsnämnden uppger i sitt överklagande att ett av ändamålen med kameraövervakningen är att säkerställa att obehöriga personer inte vistas i

skolan. Utbildningsnämnden har inte heller när det gäller detta ändamål klargjort att man har sådana problem med obehöriga personers närvaro i Tensta gymnasium att det motiverar den omfattande övervakningen av skolans elever. Placeringen av övervakningskameror i elevernas uppehållsrum, i allrummen, inne i skolans korridorer och trapphallar framstår inte heller som en ändamålsenlig åtgärd för att säkerställa att obehöriga inte vistas i skolan. En lämpligare åtgärd för det ändamålet förefaller vara att övervaka entréerna eller genom andra, mindre integritetsingripande, sätt verka för att obehöriga inte kan ta sig in i skolan.

Alternativa åtgärder

Innan ett beslut fattas om att införa kameraövervakning bör man utvärdera om ändamålen (t.ex. att förhindra stöld eller skadegörelse) kan uppnås med andra åtgärder som innebär ett mindre integritetsintrång än kameraövervakning. Utbildningsnämnden har i sin skrivelse, där motiveringen för kameraövervakningen görs, begränsat sig till att utvärdera om det finns andra sätt att *bevaka*. Datainspektionen vill därför förtydliga att det primärt inte handlar om att utvärdera andra bevakningsåtgärder, utan snarare om att överväga andra, mindre integritetsingripande, sätt för att komma till rätta med de problem man avser att åtgärda genom kameraövervakning. Sådana alternativa åtgärder kan således handla om helt andra saker än bevakning. Kostnaden för alternativa åtgärder ska inte bara ställas i relation till kostnaden för kameraövervakning, utan även i relation till ändamålet.

Tiden och omfattningen av kameraövervakningen

Övervakningskameror bör placeras så att de uppfyller sitt syfte, men så att de inte registrerar mer än vad som behövs för det avsedda syftet. Om syftet exempelvis är att övervaka elevernas skåp bör kamerorna, för att minska graden av integritetsintrång, vara riktade endast mot skåpen och inte mot intilliggande ytor. I Tensta gymnasium omfattar övervakningen dock inte

begränsade ytor, utan det som övervakas är exempelvis hela korridorer (d.v.s. inte endast skåp), uppehållsrum, allrum, trapphallar m.m.

Vad gäller tiden för övervakning är Datainspektionens utgångspunkt att de platser i Tensta gymnasium som kameraövervakas är sådana utrymmen där elever är hänvisade att vistas och umgås på under en stor del av den tid eleverna inte deltar i undervisning. Utbildningsnämnden anför i sin skrivelse att antalet personer i skolan före och efter lektionstiderna, d.v.s. kl. 07:00-08:30 och kl. 17:00-18:00, är litet och att graden av integritetsintrång därmed skulle vara lägre under dessa tider. Under förutsättning att eleverna vanligtvis inte befinner sig i skolan under dessa tider har Datainspektionen ingenting att erinra mot att Länsrätten ändrar beslutet på ett sådant sätt att föreläggandet avser tiden mellan kl. 08:30 och kl. 17:00 måndag till fredag.

Sammanfattande synpunkter

Sammanfattningsvis vill Datainspektionen förtydliga att beslutet mot Tensta gymnasium inte innebär något förbud mot kameraövervakning. Däremot krävs starka skäl för att, genom kameraövervakning, registrera elevernas beteende i skolan under skoltid. Det är Datainspektionens uppfattning att Utbildningsnämnden inte har klargjort att det finns så allvarliga problem under skoltid i Tensta gymnasium som motiverar den omfattande övervakningen av eleverna. Utbildningsnämnden har inte heller, genom att t.ex. begränsa tiden och omfattningen av kameraövervakningen, vidtagit åtgärder för att minska graden av integritetsintrång. Datainspektionens bedömning är därför att den personuppgiftsbehandling som sker genom kameraövervakningen i Tensta gymnasium utgör en sådan kränkning som avses i 5 a § 2 st personuppgiftslagen (PuL).

I övrigt hänvisas till vad Datainspektionen anfört i sitt beslut. Som bilaga till detta yttrande inges även Datainspektionens checklista för kameraövervakning inomhus i skolor. Checklistan har Datainspektionen

tagit fram i syfte att vägleda och underlätta för alla skolor som har att bedöma om en planerad eller befintlig kameraövervakning är laglig.

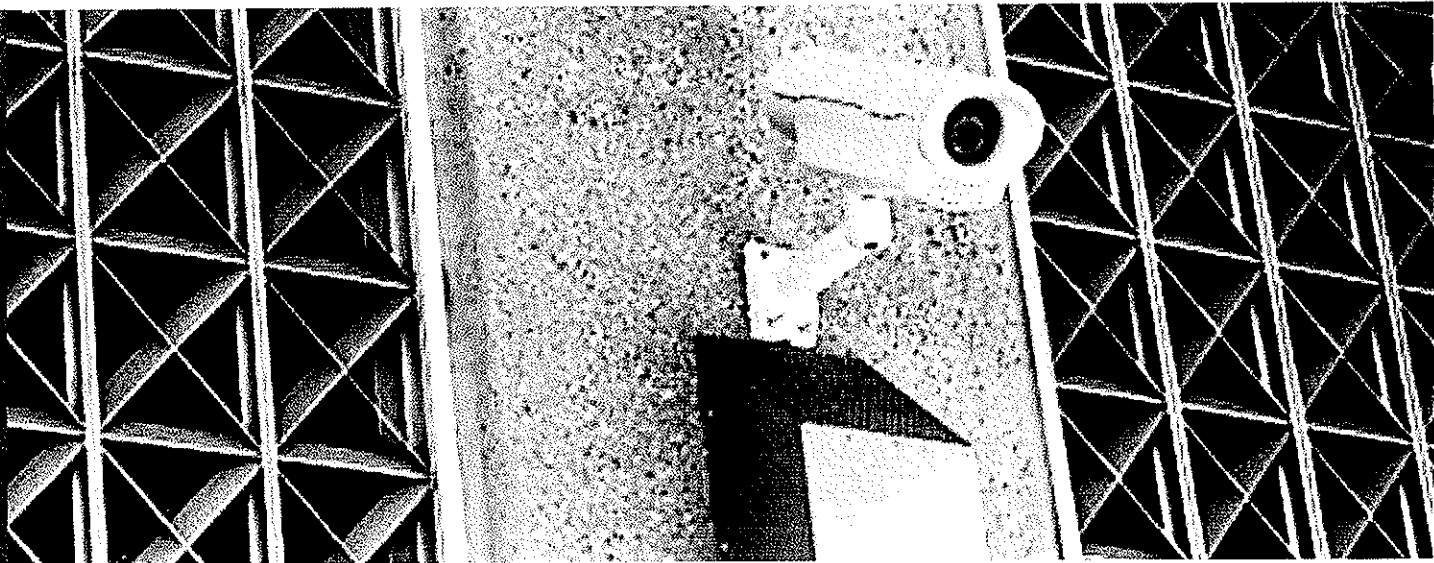
Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Göran Gräslund i närvaro av dataråden Hans-Olof Lindblom och Katja Isberg Amnäs samt juristen Patrik Sundström, föredragande.

Göran Gräslund

Patrik Sundström

Kameraövervakning inomhus i skolor

Det finns två lagar som reglerar användningen av kameraövervakning: lagen om allmän kameraövervakning och personuppgiftslagen. Enligt lagen om allmän kameraövervakning krävs det vanligtvis tillstånd från länsstyrelsen för att få sätta upp en kamera som registrerar en plats dit allmänheten har tillträde.

På platser dit allmänheten inte har tillträde, som exempelvis i skolor, gäller personuppgiftslagen (PuL). Enligt PuL krävs inget tillstånd, däremot måste lagen följas och det kontrolleras av Datainspektionen.

Datainspektionen fattade i oktober 2008 beslut efter att ha inspekterat kameraövervakningen i ett antal skolor. Myndighetens beslut grundas på en samlad bedömning som tar hänsyn till en rad faktorer. Skolor som använder eller överväger att införa kameraövervakning inomhus måste göra en motsvarande samlad bedömning. Det här informationsbladet är ett stöd för skolor som ska göra en sådan bedömning.

Datainspektionen **förbjuder inte** all kameraövervakning inomhus. För kameraövervakning på kvällar och helger, utanför ordinarie skoltid, är det enligt personuppgiftslagen i normala fall tillåtet att använda kameraövervakning. Upprepad skadegörelse, våldsbrott och stölder är rimliga motiv för att överväga kameraövervakning även dagtid. För att avgöra om det är lagligt eller inte måste skolan göra en samlad bedömning.

✓ **Bedöm om kameraövervakningen är tillåten enligt personuppgiftslagen**

Att bli kameraövervakad innebär ett intrång i den personliga integriteten. Ett sådant intrång är lagligt så länge intrånget inte är otillbörligt eller, med personuppgiftslagens ord, kränkande. För att avgöra om integritetsintrånget är tillåtet ska man fråga sig om övervakningen är proportionerlig i förhållande till de problem man vill åtgärda och till det integritetsintrång som det innebär att bli kameraövervakad. För att kunna

göra denna bedömning krävs det att skolan analyserar samtliga faktorer nedan.

✓ **Inventera och analysera problembilden**

Det är viktigt att ha ett tydligt syfte med kameraövervakningen. Vilka konkreta problem vill vi åtgärda med hjälp av kameraövervakning? Ta fram så detaljerad information som möjligt och använd gärna polisanmälningar, statistik över skadegörelse, incidentrapporter med mera till grund för att svara på frågor som:

- Vilka är de konkreta problemen?
- När inträffar de? (tid på dygnet)
- Var inträffar de? (i vilka rum och andra utrymmen)
- I vilken omfattning inträffar de? (engångshändelser eller återkommande)

En skola som har problem med stöldar som inträffar på kvällstid, behöver inte använda kameraövervakning dagtid. En skola som har problem med stöldar i datorförvaringsrummet, behöver inte använda kameraövervakning i matsalen.

✓ **Utvärdera andra åtgärder än kameraövervakning som lösning på problemen**

Om det finns andra sätt att komma åt problemen bör dessa alternativ väljas före kameraövervakning, under förutsättning att de inte innebär orimligt höga kostnader. Datainspektionen har inga synpunkter på vilka alternativa åtgärder som övervägs, här följer dock ett par exempel som illustrerar hur problem kan lösas på andra sätt än med kameraövervakning: En skola som har problem med stöldar i datorrummet skulle kunna förstärka skalskyddet till detta rum. Har man problem med att eleverna stoppar pappershanddukar i handfaten och sätter på kranen för att åstadkomma översvämning kan det kanske lösas genom att installera handtorkmaskin och rörelsestyrda vattenkranar.

✓ **Begränsa tiden och omfattningen av övervakningen**

Övervakningskameror bör placeras så att de uppfyller sitt syfte men så att de inte registrerar mer än vad som behövs för det avsedda syftet. Om en skola har problem med stöldar i rummet där elevernas bärbara datorer förvaras bör kameran vara riktad mot skåpen och inte täcka hela rummet. Om en skola har problem med stöldar under en viss tid på dygnet ska kameraövervakningen begränsas till denna tid.

Generellt gäller att:

- Ju större område som övervakas, desto större integritetsintrång
- Ju känsligare utrymme (som exempelvis toalett, omklädningsrum), desto större integritetsintrång
- Ju längre exponeringstid, desto större integritetsintrång

✓ **Ge tydlig information om att platsen är kameraövervakad**

Elever, föräldrar och skolpersonal måste på ett tydligt sätt informeras om kameraövervakningen. Datainspektionen rekommenderar att informationen tar upp vilka platser som är kameraövervakade, när kameraövervakning sker och varför just de aktuella platserna övervakas. Information bör dessutom ges om hur skolan hanterar det inspelade materialet.

✓ **Spara inte det inspelade materialet längre än nödvändigt**

Det inspelade bildmaterialet bör sparas så kort tid som möjligt.

✓ **Begränsa tillgången till inspelat material**

Så få personer som möjligt bör ha tillgång till det inspelade materialet. Det bör finnas rutiner som beskriver arbetsgången och beslutsvägen för när någon ska ta del av materialet.

✓ **Använd inspelat material endast för avsett syfte**

Om syftet med kameraövervakningen är att förhindra och utreda stölder av datorer ska bildmaterialet inte användas för att utreda exempelvis nedskräpning.

✓ **Undersök om förutsättningarna för kameraövervakningen har förändrats**

En skola som infört kameraövervakning bör med jämna mellanrum undersöka om förutsättningarna för kameraövervakningen har förändrats. Ser problembilden annorlunda ut nu? Används rummen som kameraövervakas nu till något annat än när kamerorna monterades? Ger kameraövervakningen önskad, mätbar effekt?

Om du har frågor

Har du frågor kring kameraövervakning inomhus på skolor kan du kontakta Datainspektionens call-center som du når på telefon 08-657 61 00 eller e-post datainspektionen@datainspektionen.se.

Kontakta Datainspektionen

E-post: datainspektionen@datainspektionen.se Webb: www.datainspektionen.se
Tfn 08-657 61 00. Postadress: Datainspektionen, Box 8114, 104 20 Stockholm.

Datainspektionen